

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

7 De clericis delinquentibus circa beneficia ecclesiastica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

quid per negligentiam eorum ex illis deciderit. Ideo si quid sanguinis deciderit in terram, quadraginta diebus debet sacerdos pœnitere & lingua lambere, si supra linteam altaris, primum debet forbere, & tribus diebus pœnitere, si ad secundum linteam peruenierit, quatuor diebus, si ad quartum, viginti. *a*

2 Sed qui pluries † in die celebrantes, se in aliquibus oblationibus a communione suspendunt, id est, qui non communicant quoties celebrant, a communione per annum vnum suspenduntur. *b*

3 Peccant enim † quemadmodum & illi, qui missam celebrantes, scientes se in peccato esse, non consecrant, sed fingunt se consecrare, ut satisfaciant populo. *c*

4 Et qui sumtam eucharistiã, † per ebrietatem aut crapulam euomunt, qui si laici sint, debet pœnitere quadraginta diebus; si monachi, aut clerici, aut diaconi, aut presbyteri, septuaginta, si episcopi, nonaginta. *d*

S C H O L I A.

a *c. si per negligentiam, 27. de consecratio. distinct. 2. pœna tamen hæ sunt potius pœnitentialis fori, quam iudicialis, ceterum nihil prohibet quin ex arbitrio superioris ista vel alia imponantur in foro iudiciali.*

b *c. relatum est, 11. de consecrat. dist. 2.*

c *c. de homicid. 7. de celebrat. missar. in hoc tamẽ casu, ut in superiori, in forensi iudicio, crimine per accusationem delato, pœna erit ex arbitrio superioris iudicis imponenda.*

d *in c. si per ebrietatem, 28. de consecration. dist. 2. Consideratur autem in vomitu, num species sacramenti appareant, an vere digesta sint. Nam in primo casu, pœna locum habet. Quia quamdiu species incorrupta sacramenti apparuerint, sub illis est corpus Domini, quod illa vomitione valde contemnitur. Eoque casu, quo discerni possunt tolluntur ex fecibus, & cum vino exsiccantur, & si sumi possunt per se,*

sumuntur per se vel cum vino, & si nõ sint sumibiles, reponuntur in aliquo loco honesto iuxta altare, ut ait Cardinalis de Turrecremata ad dictum ca. si per ebrietatem, de consecrat. distinct. 2.

DE CLERICIS DELIN-
quentibus circa beneficia Eccle-
siastica.

TITVLVS VII.

CAPVT. I.

De cogentibus beneficia renuntiare & detinentibus venire in curiam Romanam debentes.

QVI viros ecclesiasticos capere, captosque, donec sua resignet beneficia, aut ne citati ab apostolica sede, vel ab homine, vel a iure, venire ad ipsam valeant, ausu sacrilego non verentur retinere, præter sententiam excommunicationis canonis, quod id fecerint, vel facere procurauerint, si fuerint prælati, a perceptione fructuum ecclesiarum suarum ipso iure per triennium sunt suspensi, si inferiores, eo ipso beneficiis obtentis sunt priuati. *a*

S C H O L I A.

a *Clem. multorum, 2. de pœnis. Sic pœna duplex, canonis scilicet, si quis suadente diabolo, 17. q. 4. c. nuper. de senten. excommu. Et suspensio vel priuatio beneficiorum obtentorum, pro duobus criminibus, nempe si quis incarcerauerit aliquẽ ad renuntiaandum beneficium, aut ne Romam adiret, in quo casu etiam, qui curauit se detineri ne veniret, eadem pœna per eandem clementinã puniatur. Explicat vero illam clementinã Cardinalis post Zenzelinum, in c. q. requiri in pœna propter incarcerationem ad renuntiaandum, ut beneficium ideo fuerit renuntiatum in effectu, alias non ita seuerè puniendum. Item in secundo casu ex q. quod ea capio fuerit impedimento, quo minus citatus Romã capius potuerit venire. Sed & nota glossa ad di-*

Etiam clemen. 2. ad verbum obtentis, priuatum ob predicta crimina beneficiis obtentis, non censeri factum ideo inhabilem ad alia de nouo obtinenda.

CAPVT II.

- 1 De consequentibus beneficia per laicos.
2 De intrusis.
- C**lerici qui occasione laicæ recognitionis, non requisita episcopi audientia, ecclesiastica beneficia sibi praesument vindicare, si commoniti ea non resignauerint, aut episcopali concessione muniti non fuerint, reddi debent a beneficio & officio alieni, a mitius etiã cum illis agendo, quã in eos statuerint antiqui canones. **b** Quisquis etiam electioni de se factæ per secularis potestatis abusum consenserit, electionis commodo caret & ineligibilis fit, ad quamcunq; dignitatem, absque dispensatione. Qui vero eam electionem fecerint, ab officiis & beneficiis sunt suspendendi per triennium, & tunc eligendi etiam potestate priuari. **c**
- 2 Quia propria etiam fauoritate beneficii curam animarum habentis, etiam sibi legitime concessi, nanciscitur possessionem, aut vi altero de facto possidente iure, quod in eo habet priuatur ipso iure tanquam intrusus, & simili alio beneficio, si tunc habeat. **d** Multo magis, qui sine titulo se in ecclesiam, quamuis sit suæ collationis, intruserit. **e**

SCHOLI A.

- a** in cap. relatum, 21. de iure patrona. lib. 3. tit. 3. ubi ratio, qua nõ intrat per ostium, qui a laicis instruuntur, & beneficium sine canonica institutione obtineri non potest. **c** beneficium, de reg. iur. in Sexti.
- b** Lu antiquũ etiam statuebat depositionem & excommunicationem ei, qui per laicalem potestatem & abusum, beneficium obtinisset, **ca. si quis deinceps, ca. si quis episcopus, c. si quis clericus, & seq. 16. q. 7. Refert & Ioan. Bernar. Diaz in practica crimi-**

*nalium canonum, c. 46. ex concil. Latera. sub Leone 10. celebrato, in sess. 10. in bulla contra exentos edita, §. & quia, quod hodie, vt sepius alias deposuimus collationes beneficiorum facta a domicellis, principibus & nobilibus, sub colore iuris patronatus q̄ habere se consingunt in beneficiis ecclesiasticis nullo privilegio Apostolico suffulti, sine ordinariorum collationibus & literis & absq; aliquo saltẽ colorato titulo, nulla & irrita decernuntur, & statutum, vt illis viuentes reddantur inhabiles ad alia beneficia ecclesiastica obtinenda, donec eis super hoc per sedẽ apostolicã fuerit dispensatum. **c** in c. quisquis electioni, 45. de elect. Abusus electionis ratione potestatis laicæ, est, vt si laicus intersit & eligat, vt in c. cum terra, c. quod sicut, de electio. quia hoc est contra ecclesiasticam libertatem, vt in d. Etis iuribus dicitur. verendum enim est, ne ideo in futurum sibi usurparent potestatem imperandi in electionibus, qua ideo non essent libera contra illarum naturam, c. dulcissimi, 8. questio. 2. ideo & nulla electio, vt nec facta contra libertatem ecclesie, cap. Massana, cap. Sacrosancta, de elect. Digni & pœna electores qui laicos tales in electione sponte admisserint, non etiam, si coelecto, sufficeret enim tunc electionem solummodo irritare sine pœna illorum, vt in cap. cum Vintoniensis, de electio.*

d c. eũ qui, 18. de preb. in Sex. l. exst. at. quod meus causa. in P. l. creditores, ad leg. Iul. de vi priuat. in P. l. si quis in tantã, C. unde vi, l. 1. C. de suffrag. cum similib.

e c. 3. de excessib. pralator. lib. 5. tit. 3. 1. Nemo enim seipsum instituere potest & interdantẽ & accipientẽ, constituui debet differentia, c. si de instit. nec collator sibi beneficium retinere potest. c. vnic. vt ecclesiastica benefic. sine ulla dimin. confera. Quia collationũ distributiones concessa sunt episcopis, quod ipsi soli omnib. sufficere nequerent, & ideo eligunt sibi coadiutores ministerii, distribuendo illis, & beneficia & munerã. c. si. de offic. archiepiscoporum.

CAPVT. III.

De impetrantibus beneficia viuentium.

Qui beneficia viuentium scienter impetrant, valde peccant, & eo ipso sunt ab ecclesiastica communione pellendi: *a* & si ea episcopatus sunt, adhuc cum depositione fiunt infames. *b*

SCHOLIA.

a cap. i. de concessio. prebend. explicare videtur illum textum, c. eum qui contra, 40. 7. que. i. in quo hic ordo seruatur, ut primus, qui consensit se promoueri in locum Archidiaconi viuentis, ab eiusdem archidiaconatus honore deponatur, & si ulterius in eodem loco ministrare presumerit, participatione communionis priuetur, nisi quando, ut ibi ait glossa, se excusaret, qui illud fecerit auctoritate maioris, qua aliquantum minuit poenam & potest inducere ad dispensationem, argu. ca. dixit dominus, 14. q. 5. c. diaconi, 28. distinct. & gloss. in c. & ibi Panorm. de concess. preb. dicit verba, deponendum ultra ordinatum in viui beneficium, debere intelligi de depositione ab illo beneficio ita impetrato, non ab aliis, vel ab officio. Quod tamen in male ordinato in locum viui episcopi, retinetur, per rationem mox explicandam.

b ca. audiuius, 3. que. 2. c. in primis, 2. q. 1. Ratio vero cur potius depositio imponitur subrogato in locum episcopi viuentis, quam si de alio beneficio agatur, est quod inter praelatum & ecclesiam contrahatur matrimonium spirituale, c. inter corporalia, de translatione episcopi, non inter alios beneficiatos & eorum ecclesias, & proinde adulterium spirituale videtur committi in subrogatione in locum viuentis mariti episcopi, & grauiori poena id puniendum, dist. c. audiuius, 3. que. 2. c. sicut vir, 11. c. sicut alterius, 39. 7. q. 1.

CAPVT IIII.

1 De beneficiato non pmoto ad presbyteratū.

- A* 2 De pluralitate beneficiorum.
3 De possessore beneficii paterni.
4 De non residentibus.

Beneficium ꝑ cura animarū consecutus, si a die pacificæ adeptæ possessionis non curauerit se promoueri intra annum ad sacerdotiū, nullo legitimo impedimento prohibitus, ipso iure beneficio priuatur. *a*

Delinquent ꝑ & qui duo vel plura beneficia possidere nituntur, *b* extra casus in iure expressos. Ideo vel alterutro priuantur. Et si vtrumq; retinere contenderint, vtroque *d* & reputantur inhabiles ad suscipiendos sacros ordines. *e*

Peccare videntur ꝑ & qui beneficia tenent, quibus immediate patres eorū præfuerunt vel legitimi vel illegitimi. Ideo ab iis, nisi dispensetur, remouentur. *f*

Quemadmodum ꝑ qui in beneficiis concessis residere contemnūt, vocati & contumaces, nulla dispensatione aut causa excusationis de non residendo legitima suffulti, illis priuari possunt. *g*

SCHOLIA.

a cap. licet canon. & c. commissā, de elect. in Sext. quod in aliis beneficiis cura animarum non habentibus, locum nō habet. Rota decis. 520. nota quod tenens capellaniam, in antiq.

b Mortaliter peccare dicuntur, qui duo beneficia possident, quando alterum per se sufficit. Panorm. ad c. conquerente, de cleric. non residentibus, gloss. ad ca. dudum, in 4. ad verbum intitulatum, de elect. Atq; D. Thomas in quolibetico 9. art. 15. Ioannes maior in 4. sententiarum, dist. 23. que. 6. & 7. notant, tenentem plura beneficia cum dispensatione, in qua non est rationabilis causa dispensandi, non esse in status salutis. At etiam Gabriel in expositione canonis in lectione 28. dist. in duabus ultimis columnis, dispensationē Papā in hoc nō suffragari, nisi fiat ob utilitatem vel necessitatem ecclesiarum, non autem si in utilitatem persona

personae beneficiati. Nam connumerari ratione proprii commodi in duabus vel pluribus ecclesiis, est instar negotiationis & turpis lucri, adeo & prohibuitur in can. 1. 21. q. 2. & pluralitas beneficiorum canonicis sacris est inimica ca. sanctorum, 70. dist. ca. 1. & tota 21. q. 5. c. quia in tantum, de preb. ubi & ex radice cupiditatis, ambitionis & auaritia, hac possessio dicitur, & in cap. cum iam dudum, 18. de preb. Multo magis detestabilis est auaritia & ambitio quorundam nobilium, qui ut aliquando possunt eligi a capitulis in archiepiscopos vel episcopos, procurant sibi dari in ista ecclesiis canonicatus, & saepe in quatuor vel pluribus ecclesiis eos adipiscuntur, ut veluti hamo iniecto & postea insecatis electoribus baculum pastorem ad se trahere possint, quod & meretur in ecclesia emendationem & puniendi essent huiusmodi piscatores episcopatum.

C Sunt illi casus vel ad utilitatem, aut necessitatem ecclesiae, interdum fauore personarum, ut in c. de multa, 28. §. fin. de preb. & in extranea. Ioannis 22. execrabilis, de preb. ca. 1. & 5. 21. q. 1. can. pasce, 55. dist. Item in casu, quo unam in commendam ecclesiam, aliam in titulum quis habere potest, ca. 3. qui plures ecclesias, & cap. si. 21. q. 1. dispensatio autem pluralitatis ex cap. de multa, hodie reservatur summo pontifici, ad eam episcopus.

d c. conquere, de cler. non residen. c. de multa, de preb. siue sine cura sunt, ut ibi dicitur, animarum, siue eis fuerit ea coniuncta, siue sint regulares dignitates c. cum singula, de preb. in Sex. vel prioratus, clem. 1. de supplen. neglig. prelat. vel vicaria perpetua clem. unica, de officio vicar. vide extranag. Ioannis 22. execrabilis, de preb. & cassatur electio eius, qui iam habet plures prebendas in c. cum iam dudum, 18. de preb. c. audum, in 2. de electio.

e dist. extranag. execrabilis.

f c. quoniam, c. ad extirpandas, c. ad presennum, de filiis presbyter. Est enim in iure

exosa in beneficiis ecclesiasticis hereditaria successio, ca. apostolica, 8. quest. 1.

g c. 2. c. conquere, c. ex tua, de cler. non residen. arg. ca. sicut autem, & can. absit, 11. q. 3. Quod si beneficiatus, vagus sit, nec sciat ubi sit, citandus erit edicto publico in sua ecclesia, & postea non comparens, priuari potest beneficio, d. c. ex tua, de cler. non residen. ca. non oportet, cum sequentibus, 7. q. 1. glossa. in canon. non oportet, de consecratio. distinct. finali.

CAPVT V.

De delictis circa administrationem beneficiorum.

Qui ecclesiam suam pro alienis obligat meritis, vel consentit ut obligetur, ecclesia in primis non tenetur, & ipse ad administrationem spiritualium & temporalium eius, submouetur, ipso iure, a & anathemate, si alienauerit vel consenserit cum indemnitate ecclesiae, vincendus, b & ab honore deponendus, c nisi cum solemnitatibus iure requisitis id fecerit. d Multo magis & praefecti beneficiorum suspendendi vel remouendi sunt ab administratione, si dilapidatores eorum sunt. e

S C H O L I A.

- a c. 2. de solutio.
- b cap. si quis presbyterorum, de rebus eccles. non alien.
- c ca. diaconi, 35. & can. monemus 12. q. 2. l. iubemus, §. economus, C. de episco. & cleri.
- d ca. sine exceptione, 12. q. 1.
- e c. 2. in fine, de statu monachor. ca. fina. 3. q. 2. probata tamen dilapidatione & suspitione manifesta, c. l. cet. Hely. c. per tuas, de simonia, c. venerabilis, de offi. deleg. Poterit tamen dispensare episcopus, ut in ca. 22. si quis presbyter, 50. dist. verum hic distinguendum, an fuerit actum contra dilapidationem criminaliter, ut si conuictus fuerit, possit deponi ab ordine. Archidiaconus in ca. vobis, ca. Vulterrana, 12. q. 2. per. c. licet Hely, de simonia, facit textus in cap. apostolica, & ca. monemus. 12. q. 2. Prapo-

fitus ad d. can. vobis. aut fuerit actum ciuilititer, & debet solum remoueri a beneficio ad quod alius est promouendus per dictum cap. licet Hely, & si non communicatur, debet tamen conuentus se purgare infamatus de dilapidatione, dicto cap. licet Hely, ubi de hac questione fuisse Panorm. Quod si de suspitione probetur, dabitur ei coadiutor. d. c. venerabili, de officio delega. At hac maxime locum habent, dum de dilapidatione rerum ecclesia agatur, non B si de fructibus. Quia pro debitis prelati non tenetur ecclesia, nec successor eius in ea. c. 1. de solutio. Atq; hodie in hac quest. puniendi dilapidatorem bonorum ecclesia, arbitrium iudicis erit postulandum, ut notat Panor. ad dictum c. licet Hely.

DE DELICTIS CLERICORVM CIRCA MORES

& modum viuendi.

TIT. VIII.

CAPVT I.

De ebrietate & crapula clericorum.

Clerici possunt puniri vt delinquere, in victu & ornatu exteriori, in professione seu artificio, & in crimine publico. de singulis ordine dicemus, Deo fauente. Primum in victu, vt si in crapula & ebrietatibus viuant, quæ detestanda in omnibus, maxime in clericis seu personis ecclesiasticis. a Quare hi monendi vt desinant, & si non desuerint, damnandi. b Et ita quem ebrium fuisse constiterit, aut 30. diebus a communionem submouendus, aut corporali subdendus supplicio, c si non desinat deponendus ab officio. d Atque si clerici sibi a vino non temperent, vel si ad potus æquales se incitent & obligent more potatorum, quorum iudicio plus laudatur qui plures inebriauerit, & fecundiores calices exhauserit, & super his culpabiles redditi, nisi satisfecerint a superiore com-

moniti, ab officio & beneficio ex concilio generali debent suspendi. e Aliunde & clericis prohibitum, ne edendi vel bibendi causa, tabernas ingrediantur, nisi necessitate peregrinationis compulsi. f

SCHOLIA.

- a in can. Apostolorum, 42. & 43. & in ca. 1. 35. dist. vide Hieron. 83. dist. Exiguus & in ordinando D. Paulus 1. ad Tim. 3. vt sit sobrius non vinolentus. Prohibitum & a Deo antiquitus ministris templi, vinum aut siceram bibere, & ea qua inebriare possent, Leuitici 10. vinolentus autem dicitur, qui non semel sed saepe vino repletur, in princip. 35. distinctionis. Confusio & ignominia est clericis IESVM crucifixum, magistrum pauperem atq; esurientem, factis predicare corporibus; ieiuniorumq; doctrinam rubentes buccas, tumentiaq; ora proferre. ca. 4. ecclesia principes, 31. dist. vinolentum sacerdotem & Apostolus damnat, & vetus lex prohibet, ca. 6. vinolentum, 35. dist. vide quanos diximus lib. 39. Syn. iur. c. 7. & de ebriis & ebrietate eodem lib. c. 8. & libr. 40. Syntaxeon artis mirabilis, c. 19. & seq.
- b Moneri primum debere vt desinant, antequam damnentur clerici vinolenti, docetur in ca. 43. Apostolorum, & ca. 1. 35. dist. ibi, Episcopus aut presbyter, aut diaconus, ebrietati deseruiens, aut desinat (ibi monitio) aut damnentur. Nec statim acuendum ferrum in delinquentes; fragilitate enim natura multa committuntur, vindicanda quidem, sed non ita seuerè, ac quando clerici sunt incorrigibiles, c. at si clerici, de iudic.
- c ex concilio Agathensi. c. 41. in ca. si. 35. dist.
- d sic enim habet canon 43. Apostolorum, aut desinito, aut deponitor, de quo & Photius nomocan. c. 35. & 29. & in synodo in Trullo, cap. 9.
- e ex concilio generali Lateranensi habito sub Inno. 3. c. 15. relato in cap. a crapula, de vita & hon. cleric. Exstat & in concilio Nannensi,